ଶ୍ରୀଧର ଭୂୟାଁ

ବନାମ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ

ଅଗଷ୍ଟ 9,2004

[ଅରିଜିତ ପଶାୟତ ଏବଂ ସି. କେ. ଥାକର୍, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860:

ଧାରା 302, 304 ଏବଂ 300 ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 - ହତ୍ୟା - ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ - ଆଳ ଏହା ଯେ ଅପରାଧଟି ହଠାତ୍ ଝଗଡ଼ା ଏବଂ ବିନା ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନ ହେତୁ ହୋଇଥିଲା - ହତ୍ୟା ପାଇଁ ନିମ୍ନ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ - ଆବେଦନରେ, ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ଧାରା 304ର ଭାଗ 1 କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା କାରଣ ମାମଲା ଧାରା 300 ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 ଅଧୀନରେ ଆସେ ।

ଧାରା 300 ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 - ଲାଗୁ ହେବା – ନିର୍ଣ୍ଣିତ : ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଯେ ହଠାତ୍ ଝଗଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କୌଣସି ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ପଡିବ ଯେ ଅପରାଧୀ ଅଯଥା ସୁଯୋଗ ନେଇନଥିଲେ କିମ୍ବା ନିଷ୍ଠୁର ତଥା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଢଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ ।

ଶବ୍ଦ ଏବଂ ବାକ୍ୟାଂଶ:

'ଅନୁଚିତ ଲାଭ' ଏବଂ 'ହଠାତ୍ ଲଢ଼େଇ'- ର ଅର୍ଥ ।

ଆବେଦନକାରୀ - ଅଭିଯୁକ୍ତ ହତ୍ୟା ମାମଲାରେ ଆରୋପିତ ହୋଇଥିଲେ । ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷଙ୍କ ମାମଲା ଥିଲା ଯେ ମୃତକ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ସହ ଅସଦାଚରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗର ସମାଧାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଆବେଦନକାରୀ ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆସିବାକୁ ମନା କରିଦେଲେ, ଝଗଡ଼ା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଏକ ଛୁରୀ ବାହାର କରି ମୃତକଙ୍କୁ ଛୁରୀରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ଆହତ

ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ତିନି ଜଣ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା **302** ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ। ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯଦିଓ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଝଗଡ଼ା ହୋଇଥିଲା, ତଥାପି ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ କାଏମ ରଖିଥିଲେ ।

ଆବେଦନରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ମାମଲା ଆଇପିସିର ଧାରା **300** ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ **4** ଅନୁଯାୟୀ ଆସିଛି କାରଣ ଏକ ଝଗଡ଼ା ସମୟରେ ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି: **1.1.** ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା **300** ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ **4** ର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଇପାରେ ଯଦି ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥାଏ (କ) ବିନା ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନ (ଖ) ହଠାତ୍ ଲଢ଼େଇରେ; (ଗ) ଅପରାଧୀଙ୍କର ଅଯଥା ଫାଇଦା ନେବା କିମ୍ବା ନୃଶଂସ କିମ୍ବା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବିନା; ଏବଂ (ଘ) ଲଢ଼େଇ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ନିହତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ହୋଇଥିବ । ବ୍ୟତିକ୍ରମ **4** ଭିତରେ ମାମଲା ଆଣିବା ପାଇଁ ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବା ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ।

1.2. ଆଇପିସିର ଧାରା **300**ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ **4** ରେ ଘଟୁଥିବା 'ଲଢ଼େଇ' ଆଇପିସିରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଲଢ଼େଇ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇ ଜଣ ଦରକାର । ଆବେଗର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ କି ଆବେଗକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସମୟ ମିଳେ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ମୌଖିକ ଝଗଡ଼ା ହେତୁ ପକ୍ଷମାନେ ନିଜକୁ କ୍ରୋଧିତ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଲଢେଇ ହେଉଛି ଦୁଇରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲଢେଇ, ତାହା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସହିତ ହେଉ କିମ୍ବା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବିନା । କେଉଁଟି ହଠାତ୍ ଝଗଡ଼ା ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ନିୟମ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହା ଏକ ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଏବଂ ଏକ ଝଗଡ଼ା ହଠାତ୍ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ପ୍ରମାଣିତ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବ୍ୟତିକ୍ରମ **4**ର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ, ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଯେ ହଠାତ୍ ଝଗଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କୌଣସି ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନ ନଥିଲା । ଏହା ଆହୁରି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ହେବ ଯେ ଅପରାଧୀ ଅଯଥା ସୁଯୋଗ ନେଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା ନିଷ୍ଠୁର କିମ୍ବା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ନାହିଁ । ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟବହୃତ 'ଅଯଥା ଲାଭ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି 'ଅନ୍ୟାୟ ଲାଭ' ।

2. ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302 ଅଧୀନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 300 ରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 କୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନମାନ ରହିଛି । ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ଆଇପିସିର ଧାରା 304 ଭାଗ-1କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 826/2004 ।

ସି.ଆର.ଏଲ.ଏ ସଂଖ୍ୟା 279/89 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 18.3.2002 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଏମ୍. କେ. ସପ୍ରା, କାନୱାର ସପ୍ରା, ବି. ଅଗ୍ରୱାଲା, ସୌରଭ ଶ୍ରୀବାସ୍ତବ ଏବଂ ଜି. ରାଜୀବ ମେହେଚ୍ଚା ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ।

ଶିବାଶିଷ ମିଶ୍ର ଉତ୍ତରଦାତା ପାଇଁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ **ଅରିଜିତ ପଶାୟତ, ନ୍ୟାୟାମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏକ ଦୁଇ ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଆଇ. ପି. ସି. ') ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଜ୍ଞ ଦୌରା ବିଚାରପତି ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ବାରିପଦାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡର ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଛନ୍ତି ।

ବିଚାର ସମୟରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷଙ୍କ ସଂସ୍କରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

ତା 21.8.1988 ରିଖରେ, ଉମାକାନ୍ତ (ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଭାଇ) ଚିନ୍ତାମଣି ରାଉତ୍ (ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1) ପ୍ରତାପଙ୍କ ପିତା (ଏହା ପରେ 'ମୃତକ' ଭାବରେ ସୂଚିତ) ଙ୍କ ଭାଣିଜୀ ଜୟନ୍ତୀଙ୍କୁ ଚିଡେଇଥିଲେ । 22.8.1988 ତାରିଖରେ ପ୍ରତାପ ପୂର୍ବ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ପିତା (ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1) ଙ୍କୁ ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ, ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଗାଁରୁ ଦୂରରେ ଥିବା ଜୟନ୍ତୀଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ଆଗମନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଯେତେବେଳେ ଜୟନ୍ତୀଙ୍କ ପିତା ଘରକୁ ଫେରିଥିଲେ, ମୃତକ ଏବଂ ଜୟନ୍ତୀଙ୍କ ପିତା ବେଣୁଧର ରାଉତ୍ (ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-5) ଙ୍କ ସହ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଘରକୁ

ଜୟନ୍ତୀକୁ ଚିଡେଇବାର କାରଣ ଜାଣିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଉମାକାନ୍ତ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ କିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇପାରିନଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିନ ଅର୍ଥାତ୍ 23.8.1988 ସକାଳେ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କ ଭାଇ ଉମାକାନ୍ତ ଘରକୁ ଫେରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଜିଦ୍ ଧରିଥିଲେ ଯେ ଜୟନ୍ତୀଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରିବା ବିଷୟରେ ଘଟଣାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭାଇ ଉମାକାନ୍ତ ଆସିବା ଉଚିତ୍ । ସେମାନେ ମନା କରିବାରୁ ସେଠାରେ ଝଗଡ଼ା ହେବା ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା । ଏହି ସମୟରେ, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲେ ଏବଂ ଏକ ଛୁରୀ ନେଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ ଏବଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ମୃତକଙ୍କ ପିଠିରେ ପ୍ରହାର କରିଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ମୃତକ ଜଣକ ମୁହଁ ବୁଲାଇଲେ, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ବେକକୁ ଧରି ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ଛୁରୀକୁ ବିଦ୍ଧ କରିଥିଲେ । ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ 4 ଏବଂ 7 ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସଫଳ ହୋଇପାରିନଥିଲେ । ଚକ୍ରଧର ଭୁୟାଁଙ୍କ ବାଡ଼ ନିକଟରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ମୃତକଙ୍କୁ ଯେମିତିହେଉ ଗାଁ ପାଠାଗାରକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ ସେ ଆହତ ହୋଇ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିଲେ ।

ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 1, 4 ଏବଂ 7ଙ୍କ ସମେତ ୫ ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପଚରାଉଚରା କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ବୋଲି ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା । ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 5 ଏବଂ 6 ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗରେ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର ବିଷୟରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ବିଜ୍ଞ ଦୌରା ବିଚାରପତି ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଉପସଂହାରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୌଣସି ଦୁର୍ବଳତା ପାଇନଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଆବେଦନ ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ହଠାତ୍ ଝଗଡ଼ା ସମୟରେ ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆଇପିସି ର ଧାରା 302 ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଯଦିଓ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଏକ ଝଗଡ଼ା ହୋଇଥିଲା,ଏହା ବିଚାରକୁ ଆସିଥିଲା ଯେ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302 ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ବିଚାର

କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଫଳାଫଳକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଯେ ଆକ୍ରମଣ ଏକ ଝଗଡ଼ା ସମୟରେ କରାଯାଇଥିଲା ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ତାଙ୍କ ମତରେ ଆଇପିସିର ଧାରା 300ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ରାଜ୍ୟର ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷର ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ବାସ୍ତବ ପରିଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ଆଘାତର ପ୍ରକୃତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ନଥିଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି।

ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 300ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ, ଏହା ସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ବିନା ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନରେ କରାଯାଇଥିଲା, ହଠାତ୍ ଝଗଡ଼ା ଉପରେ ଆବେଗର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ହଠାତ୍ ଲଢ଼େଇରେ ଅପରାଧୀ ଅଯଥା ଫାଇଦା ନନେଇ ଏବଂ ନିଷ୍ଠୁର କିମ୍ବା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲା ।

ଆଇପିସିର ଧାରା 300 ର ଚତୁର୍ଥ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହଠାତ୍ ଲଢ଼େଇରେ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଉକ୍ତ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବା ଅଭିଯୋଜନ ସହିତ ଜଡିତ, ଯାହା ପରେ ଏହାର ସ୍ଥାନ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ବ୍ୟତିକ୍ରମ ସମାନ ନୀତି ଉପରେ ଆଧାରିତ, କାରଣ ଉଭୟରେ ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନର ଅନୁପସ୍ଥିତି ରହିଛି । କିନ୍ତୁ, ବ୍ୟତିକ୍ରମ-1 କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭାବ ରହିଥିବା ବେଳେ, ବ୍ୟତିକ୍ରମ-4 କ୍ଷେତ୍ରରେ, କେବଳ ସେହି ଆବେଗ ରହିଛି, ଯାହା ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସଂଯତ ବିଚାରଧାରାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଥାଏ, ଯାହା ସେମାନେ ଅନ୍ୟଥା କରିବେ ନାହିଁ । ବ୍ୟତିକ୍ରମ 1 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି; କିନ୍ତୁ କରାଯାଇଥିବା ଆଘାତ ସେହି ଉତ୍ତେଜନାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପରିଣାମ ନୁହେଁ । ବାସ୍ତବରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 ସେହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଯେଉଁଥିରେ ସେହି ଆଘାତ ଦିଆଯାଇଥାଇପାରେ, କିମ୍ବା ବିବାଦର ମୂଳରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କିଛି ପ୍ରରୋଚନା କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ବିବାଦର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥାଇପାରେ, ତଥାପି ଉଭୟ ପକ୍ଷର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଚରଣ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୋଷକୁ ସମାନ ସ୍ତରରେ ରଖିଥାଏ । 'ହଠାତ୍ ଲଢ଼େଇ' ଉଭୟ ପକ୍ଷର ପାରସ୍ପରିକ ଉତ୍ତେଜନା ଏବଂ ଆକ୍ରମଣକୁ ସୂଚିତ କରେ । ସେତେବେଳେ ହୋଇଥିବା ନରହତ୍ୟା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ

ଏକତରଫା ଉତ୍ତେଜନା ପାଇଁ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏହିପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମଗ୍ର ଦୋଷ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଯଦି ଏହା ଏପରି ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା ବ୍ୟତିକ୍ରମଟି ବ୍ୟତିକ୍ରମ 1 ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପୂର୍ବ ବିଚାର କିମ୍ବା ସଂକଳ୍ପ ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ଏକ ଲଢ଼େଇ ହୁଏ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଦାୟୀ କରାଯାଏ । ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଏହାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟଜଣକ ଯଦି ନିଜ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ତୀବ୍ର କରିନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଏହା ଏତେ ଗମ୍ଭୀର ମୋଡ଼ ନେଇନଥାନ୍ତା । ତା'ପରେ ପାରସ୍ପରିକ କ୍ରୋଧଦ୍ଦିପନା ଏବଂ ଉତ୍ତେଜନା ଦେଖାଦେଇଥାଏ, ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲଢେଇ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଜଡିତ ଦୋଷର ଭାଗ ବଣ୍ଟା କରିବା କଷ୍ଟକର ଅଟେ । ଯଦି ମୃତ୍ୟୁ (କ) ବିନା ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନ (ଖ) ହଠାତ୍ ଲଢ଼େଇରେ; (ଗ) ଅପରାଧୀଙ୍କ ଅନୁଚିତ ଫାଇଦା ନନେଇ କିମ୍ବା ନିଷ୍ଠୁର କିମ୍ବା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଢଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନକରି ଘଟିଥାଏ; ଏବଂ (ଘ) ଲଢ଼େଇ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ନିହତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 ର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଇପାରେ । ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 ଭିତରେ ମାମଲା ଆଣିବା ପାଇଁ ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବା ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ହେବ ଯେ ଆଇପିସିର ଧାରା 300 ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 ରେ ଘଟୁଥିବା 'ଲଢ଼େଇ' ଆଇପିସିରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଲଢ଼େଇ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇ ଜଣ ଦରକାର । ଆବେଗର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ କି ଆବେଗକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସମୟ ମିଳେ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ମୌଖିକ ଝଗଡ଼ା ହେତୁ ପକ୍ଷମାନେ ନିଜକୁ କ୍ରୋଧିତ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଲଢେଇ ହେଉଛି ଦୁଇରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲଢେଇ, ତାହା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସହିତ ହେଉ କିମ୍ବା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବିନା । କେଉଁଟି ଆକସ୍ମିକ କଳହ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ନିୟମ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହା ଏକ ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଏବଂ ଏକ ଝଗଡ଼ା ହଠାତ୍ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ପ୍ରମାଣିତ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4ର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ, ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଯେ ହଠାତ୍ ଝଗଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କୌଣସି ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତନ ନଥିଲା । ଏହା ଆହୁରି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ହେବ ଯେ ଅପରାଧୀ ଅଯଥା ସୁଯୋଗ ନେଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା ନିଷ୍ଠୁର କିମ୍ବା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ନାହିଁ । ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟବହୃତ 'ଅଯଥା ଲାଭ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି 'ଅନ୍ୟାୟ ଲାଭ' ।

ବାସ୍ତବ ଦୃଶ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଲେ, ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆଇନଗତ ନୀତିର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ, ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେଉଛି ଯେ ମାମଲା ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302 ଅଧୀନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ 4 କୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନମାନ ରହିଛି । ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ଆଇ. ପି. ସି.ର ଧାରା 404ର ଭାଗ 1ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି । 10 ବର୍ଷର ହାଜତ ଦଣ୍ଡ ନ୍ୟାୟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ କରିବ ।

ଆବେଦନକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

କେ.କେ. ଟି. ଆବେଦନକୁ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ଅନୁବାଦିକା:
ତପସ୍ୱିନୀ ବିଶ୍ୱାଳ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ,
କଟକ ।